

itinerari per senders de G.R.

VILANOVA I LA GELTRÚ CANIGÓ

20.9.1987 - 1989

Organitza: SECCIÓ DE CULTURA
de l'A.E. TALAIA, amb el
patrocini de l'AJUNTAMENT
de Vilanova i la Geltrú.

ETAPA VILANOVA I LA GELTRÚ - CANIGÓ

20-9-1987

VILANOVA I LA GELTRU * SITGES

ITINERARI AMB RECULL DOCUMENTAL INCLÒS

0h 00' ADARRÓ és el punt de partida d'aquest llarg itinerari que pretenem realitzar. L'indret ha estat escollit conscientment en memòria dels nostres avantpassats més llunyans que decidiren establir-se a la nostra costa. En l'actualitat el jaciment no es troba convenientment dignificat malgrat la voluntat de les administracions que hi estan compromeses -Ajuntament i Diputació-; el fet és que els mateixos vilanovins ens mostren escèptics i dubtem de la valua arqueològica de l'establiment, actitud aquesta que resulta contradictòria amb l'opinió dels tècnics i la tenacitat dels organismes que, amb noves partides pressupostàries, fan possible la continuïtat de la recerca arqueològica.

El jaciment íbero-romà d'ADARRÓ és prou rellevant per a ésser tingut en consideració ara i aquí i, si excloem Olèrdola, és el jaciment penedesenc que compta amb una bibliografia més extensa.

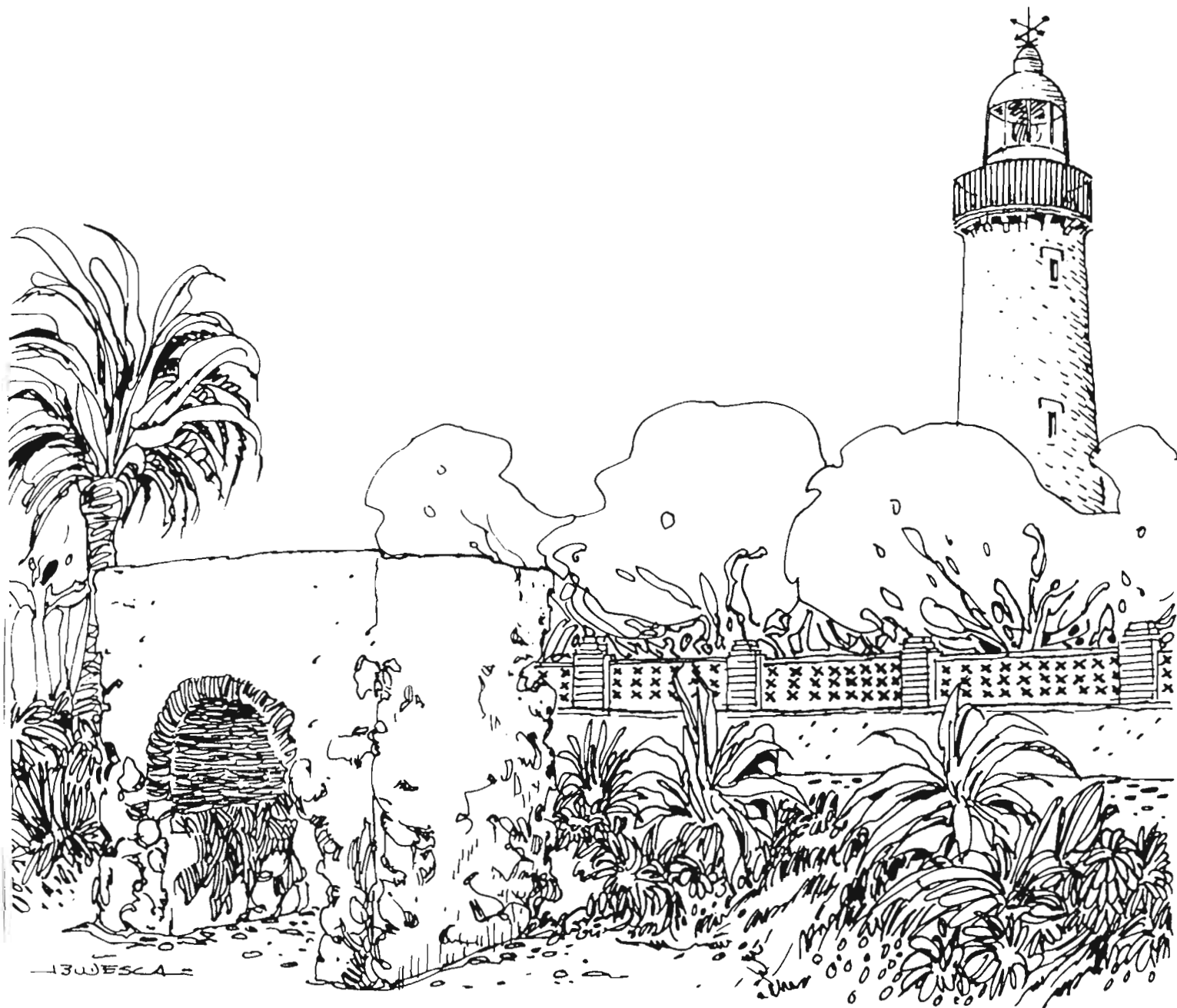
La forma del topònim documentada de més antic(1079) és ADARRU o ADARRUNO. En l'actualitat s'accepta ADARRÓ si bé alguns encara s'entesten el defensar la grafia DARRÓ. La primera cita coneguda és de l'any 1780; Jaume Caresmar en carta dirigida al Baró de La Linde fa esment de "la inscripción del voto hecho por Cayo Clodio que se halla en Villanueva de Cubellas" referint-se a l'ara que fins fa pocs anys es trobava encastada a la paret de la propera ermita de Sant Gervasi, la dedicatòria de la qual diu: "EX VOTO C.CLODIVS AEMILIANVS". Ara es troba al xalet de Miramar o del Nin.

A la Quadra d'ADARRÓ s'han trobat nombrosos objectes arqueològics que van des de fragments de columnes corínties a tota mena de materials ceràmics indicatius d'un poblament continuat des del segle V aC al IV dC. La darrera campanya (1986) ha descobert els dos forns de producció de ceràmica per a l'exportació i que, com a mesura de protecció, han tornat a ésser tapats amb massa precipitació; potser l'objecte més destacat hagi estat una figureta d'un cap d'animal que s'assimila a una lleona, de la mida d'un puny, esculpida en pedra de marbre (localització desconeguda).

La valoració de l'establiment ibèric i romà d'ADARRÓ cal fer-la des de dos punts de vista: el científic i l'urbà o arquitectònic. Quant a l'interès científic, és indubtable que ADARRÓ constitueix un repte apassionant per als professionals de la recerca històrico-arqueològica: esbrinar l'evolució d'un assentament ibèric que s'inicia al s. V aC, que assoleix una extensió gran i exerceix la capitalitat comercial comarcal i evoluciona després en funció dels profunds canvis econòmics que comporta la romanització del nostre territori. L'excavació d'ADARRÓ ha de servir per a aportar llum respecte a la història del Penedès, com a comarca natural costanera amb un tipus de producció agrícola i relació comercial pròpies.

Des del punt de vista arquitectònic, de "fer ciutat", ADARRÓ és un repte per als professionals del disseny. Des que les ruïnes han estat revalorades i reivindicades, fet posterior a la redacció del pla per al creixement urbà de Ribes Roges, la ciutat té plantejat el problema del conflicte entre l'interès científic i cultural de l'estudi i la conservació de les ruïnes i els legítims interessos dels propietaris i veïns de la zona. Només un estudi racional des d'un punt de vista de la gestió urbanística i un acurat disseny urbà i instal·lacions podran resoldre satisfactòriament el problema. ADARRÓ pot esdevenir un exemple d'actuació de l'administració pública en aquest difícil camp de l'arqueologia urbana.

- 0h 01' Havent partit observem un edifici altívol que fou concebut com una inversió hotelera. Recordem aquests contorns com eren anomenats pels nostres pares: ELS MUNTS DE SORRA.
- 0h 10' La TORRE DE RIBES ROGES està situada a la riba dreta d'on desguassen les aigües del TORRENT DE LA RAMUSA o de SANT JOAN. Fou construïda l'any 1874 durant la segona guerra carlina. Ha sofert vàries reconstruccions que han desvirtuat el seu aspecte original.
- 0h 15' El monument a Francesc Macià, obra d'en Rafael Subirachs, es troba al capdevall de la rambla, que correspon més o menys amb l'antic Camí Gran -el Camí Xic correspon al carrer del Gas-, si be en el darrer tros decantava cap a ponent, per l'actual carrer de Ferrer i Vidal. De fet, aquest camí, en arribar a mar, delimitava dues zones marineres: els del TRAJO DE LLEVANT i els del TRAJO DE GARBÍ; entre la mainada aquesta divisió era encara més arrelada i decidia el bàndol on hom s'havia de situar en els enfrontaments que se succeïen a diari.
- 0h 22' Pont sobre el TORRENT DE LA PIERA. En construir-se el moll (1957), el TORRENT DE LA PASTERA, que desguassava on ara hi ha el carrer Canàries -lloc que d'antic s'anomenava EL CAU DE LA GUINEU-, fou desviat fins a entroncar-se amb el primer, molt aprop d'on ens trobem. Davant nostre LA FAROLA, del 1903.
- 0h 24' El MOLÍ DE MAR fou construït l'any 1801 per Francesc Terres, de Sant Martí de Riudeperes, amb l'objecte d'aprofitar la força de les ones; actualment, en runes, resta a més de cent metres de vora mar degut a la gran acumulació de sorres produïda per la construcció del moll i que ha donat lloc a la PLATJA DE LA FAROLA, ajuntant-se a la fi amb la PLATGETA DELS FRARES. Davant LES ROQUES ALTES del turó de Sant Cristòfol, un tal Lloveres féu construir uns dipòsits per a viver de mariscs però la ferma oposició de la gent de la platja el feren desistir i les instal·lacions restaren abandonades; l'indret, però, restà en la ment de tothom amb l'"apodo" d'aquest home: el VIVER D'EN NAGO.
- 0h 26' Baixem a tocar sorra i pugem seguidament per unes escales que són l'inici d'un caminó costaner, penjat sobre les roques.

Oh 30' La PUNTA MABRERA és el primer escull on peten les onades; conserva a sobre seu un fortí o búnquer de la darrera guerra. El sortint que ve seguidament és la PUNTA ESCORREGUIXES. I, encara més enllà, el FOGÓ DE PILLO, per la similitud de les roques amb l'estri de tres peus que fa de fogona.

Oh 36' El XALET DE LA SAL és una edificació situada entre la via fèrria i les Roques. El nom ve d'una botiga de teixits que era situada al carrer Unió que pertanyia als mateixos amos. Un rètol, però, indica "Villa Begoña". Després cal resseguir el litoral cap a la PUNTA LLARGA o DELS COLLS.

La Platja de la Farola, en guanyar terreny a la mar, ha absorvit la Platgeta dels Frares. A primer terme, la Punta Mabrera

- 0h 40' Bufador. Curiós fenòmen natural més apreciable en dies de mar gruixuda. Es troba sobre un roquissar d'escàs pendent.
- 0h 42' EL SAFAREIG. Caseta que guardava la boca d'un pou d'absorció d'aigua marina que era canalitzada fins la propera CASA DELS COLLS. En aquest punt entrem en el terme de Sant Pere de Ribes.
- 0h 43' El RACÓ DE SANT JORDI, sota nostre, és un petit entrant que formen les roques. Després, l'espai entre la via del tren i la costa es redueix; observem com el sol ha estat alterat recentment per les obres de protecció de la via que ha fet la RENFE: aquests canvis no aporten mai res de bo a la natura. Així doncs, a sota resten la PLATJA BELÍIS, les ROQUES D'EN ROC i la CALA DEL BARCO.
- 0h 50' El PATI BLAU és un topònim poètic que hom donà a un altre petit entrant que formen les roques formant una bella raconada. En aquest lloc acaba la línia divisòria dels termes de Sant Pere de Ribes i de Sitges.
- 0h 52' PUNTA DE L'OMBRA. Poc més endavant, a sota, la Cova del Gaspar. Davallem fins a una petita cala, la PLATJA DEL GASPAR o DEL TANCAT, tancada entre roques i el mar per horitzó.

- 0h 56' La PUNTA RALDIRIS o MORRO DE GOS és l'escull següent; seguidament ve la PLATJA RALDIRIS. Topònim provinent d'algun personatge geltrunenc -recordem el carrer Raldiris-.
- 1h 00' Seguim la costa remuntant per un corriole cap a la PUNTA GROSSA; a sota, una roca aïllada rep el nom de EL ROVELLÓ, o bé LA GUARDIOLA, i encara L'OLIVA -als pescadors de canya els hi costa ben poc donar nom a totes les coses-.
- 1h 03' Ens trobem sobre el turonet de la Punta Grossa. Hom recorda quan en aquest indret es filmà una seqüència d'una pel·lícula de pirates; molts vilanovins feren d'extres... Ara baixem lleugerament tot passant sobre el segon túnel del tren. Refusem la primera pista a la dreta, però no pas la segona, a la mateixa mà. El camí, gairebé carener, fa de bon transitar mentre puja lleugerament. De la part més enlairada parteix un senderó poc vistós que mena a una barraca molt amagada que rep el nom de BONS AIRES. No cal anar-hi ...
- 1h 08' Cruïlla de camins; traspassem la pista transversal però, ben seguit, encetem un corriol a la dreta que remunta decidit. Resta a la dreta el FONDO DE LES MESQUITES. Aquest contrafort que pugem és la serreta dels Paranyes de les Mesquites, nom encertat si ens fixem en el seguit de paranyes per a matar ocells que hom hi ha disposat. La zona apareix parcialment cremada degut a un incendi recent que sortosament no ha malmès excessivament l'indret. (mesquita té el significat de femta).
- 1h 12' Assolim el punt més enlairat de la serreta esmentada, a 85 metres d'alçada, des d'on copsem una bella panoràmica de la nostra comarca -especialment sobre la nostra vila i el seu port, i Les Roquetes-, també a llevant -Sitges i el Massís del Garraf- i a tramuntana -el Montgrós-. Si tenim paciència en buscar a terra ben segur que hi trobarem ceràmica ibèrica. Som a les envistes de la urbanització MAS D'EN SERRA, però no arribem a tocar el vial que tenim molt a prop; això no ens priva d'haver de passar durant breus moments entremig d'una zona plena d'immundícies.
- 1h 14' Ara torcem a la dreta per enllaçar amb l'antic camí real que anava de Vilanova a Sitges, que davalla lleugerament per la mateixa carena; aquest lloc ha perdut recentment el seu encant degut al tallafocs que indiscriminadament s'hi ha obert; a desgrat d'això conserva perfectament el seu traçat

entre marges i és bonic quan s'endinsa en el bosc. Després, perd la seva fesomia i es bifurca. Optem per torçar a la dreta mentre davallem amb més pendent per un corriol emboscats.

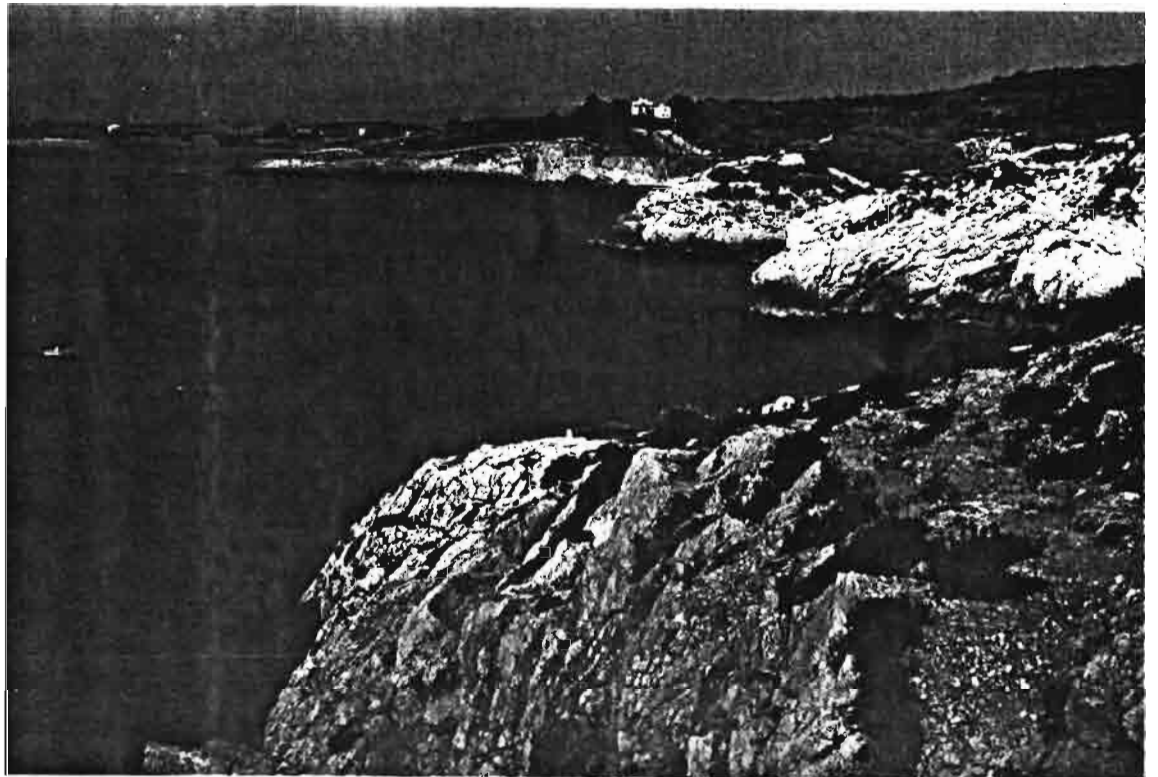
1h 20' Fem cap a la pista, que seguim a llevant. Poc més enllà refusem un trencall a la dreta que mena vers la costa.

1h 24' Arribem a un collet, en una cruïlla de camins. A la dreta en surt un que puja fins al PUIG DEL CODOLET i que després, mitjançant un corriol, davalla fins a vora mar passant per sobre del tercer túnel del tren.

Des d'on som se'ns obre una bella panoràmica del PLA DE MIRALPEIX -que hom ha habilitat com a camp de golf- i Sitges, al fons. Continuem de dret per un camí menys fressat i planer, que déu ésser molt antic si ens fixem en el desgast de la pedra pel pas rodat dels carros.

1h 40' QUADRA DE MIRALPEIX. El lloc exhala una acollidora placidesa, lluny del brugit urbà. L'edificació es troba en ruïnes, en un estat tan avançat que sembla ja irreversible. La porta d'ingrés -una arcada de mig punt amb dovelles de pedra- està extraplomada i amenaça caure; una altra arcada de pedra dóna accés a la base de la torre de defensa. L'interior de la masia està parcialment ensulsiat i no dóna gust d'estar-se-hi gaire estona a dins; darrerament déu haver-se utilitzat com

Des de la Punta Grossa observem, a primer terme, la Punta Raldiris o Morro de Gos, després la Punta de l'Ombra i la Punta Llargà o dels Colls, amb la masia dels Colls sobre la via del tren.

a corral de bestiar, doncs encara hi veiem palla a terra.

lh 44' En direcció a migdia i havent passat un corralot enrunat, arribem a la torre del MOLÍ DE VENT, edificació tardana de pedra vista que es manté en un relatiu bon estat de conservació. L'interior és net i acollidor; la volta és interessant, resolta amb mitja esfera rebaixada, de pedra vista. Ara, com si tornessim enrere, agafem el camí que de Sitges mena a l'ermita de la Mare de Déu de Gràcia; la pujada és suau alhora que disposa d'una vista excel·lent sobre el pla i l'extens Mare Nostrum. Una seca giragonsa i, al cap de poc, assolim un collet secundari: torcem a la dreta en direcció al castell per un senderó ben fressat.

lh 57' CASTELL DE MIRALPEIX. Històricament ben documentat però actualment un amuntegament diforme de pedres. Només alguns trossos de paraments, una finestreta d'espitllera, una sitja, i, més pedres... A desgrat del seu poc valor artístic cal visitar-lo per saber apreciar i estimar els nostres valors més propers.

El primer document històric que esmenta el lloc de MIRALPEIX és datat a l'any 1057 en el qual és infeudat Arnau Arloví com a senyor de la torre de Miralpeix. En són donadors el bisbe Guislabert, el seu cosí Mir Geribert, l'esposa d'aquest Guilla, i el fill d'ambdós, Bernat Mir. La torre consta dins el terme de Ribes, i el cavaller Arnau es compromet a recons-

La Quadra de Miralpeix(Sitges), en un estat ruïnós molt avançat

truir-la, ja que es trobava en estat ruïnós.

En un document sense data -que pot situar-se entre els anys 1060 a 1120-, s'esmenta la "quadra de Miralpeix" com a possessió, entre d'altres, de Ramon Mir, fill de Mir Geribert; en el mateix document s'esmenta la Geltrú. En el 1175, Ramon de Miralpeix fa testament, nomenant marmessor el seu germà Bernat de Miralpeix. El 1183 són infeudats els castells de Ribes i Sitges a Arnau de Ribes; una de les fites costeres d'aquestes possessions era Miralpeix. El 1189, Bernat de Miralpeix fa donacions al monestir de Santes Creus, que el seu germà havia deixat en testament a dit cenobi.

Un document amb data incerta, entre el 1203 a 1204, esmenta per primera vegada el castell de Miralpeix amb motiu d'un plet entre Ponç de Blancafort i Guillem i Ponç de Ribes. Aquests últims eren acusats d'actes d'usurpació a Miralpeix i Vila-roja(aquest últim lloc hom l'identifica amb el Clot dels Frares i altres amb Les Torres). En el document es diu que Guillem de Ribes, d'acord amb Gombau de Miralpeix feu cavar valls i reforçar el castell d'aquest últim, el qual estava enemistat amb Berenguer de Castellet i Aimerich d'Espells, els quals, al tombant de l'any 1190, assaltaren el castell, saquejant-lo i destruint-lo, amb un total desinterès per part de Guillem de Ribes. El fet ocasionà una sonada picabaralla familiar dels Ribes, que cuejava encara al cap d'alguns anys amb intromissions jurisdiccionals en els subfeudes de Vila-roja i Miralpeix.

En el testament de Ponç II de Ribes, datat el 1258, llega al seu nebot, Berenguer de Ribes, el feude del castell de Miralpeix, entre altres. El 1303 és concedit el feude dels castells de Ribes, Sitges i Miralpeix, a Galceran de Ribes, fill de Berenguer i Elisenda. A Galceran de Ribes el succeí el seu fill anomenat també Galceran, al qual concedí el feude dels seus castells en testament datat el 1334. Des de l'any 1382 al 1387, el castell de Miralpeix estigué en mans de Bernat de Fortià, com altres castells de la comarca que es feu seus aquest intrigant personatge.

El 1390 el rei ven a la Pia Almoina la Quadra de Miralpeix, així com la totalitat de castells i quadres del terme de Sitges. Al cap de vint anys s'extingia el senyoriu de Vila-roja i Miralpeix, adquirint la Pia Almoina els drets sobre el castell de Miralpeix, sentència que és confirmada l'any següent, el 1411. El 1413 és signada una concòrdia entre els jurats i Universitat del castell de Sitges, i par-

ticulars del castell de Miralpeix, en la qual aquest últim lloc s'incorporava definitivament en el terme jurisdiccional de Sitges, coincidint el fet amb la decadència dels feudals de Ribes.

Prossequim la caminada davallant per un altre senderó fins a l'esmentat collet.

2h 01' Passem a l'altre cim al veí de 100 metres d'altitud, quatre metres inferior al del castell. S'hi troben les restes del far dels

avions, una torre escacada ben característica i que tots hem observat moltes vegades. Ara es troba fora de servei, si bé al seu interior hom hi ha ostaatjat una estació transformadora d'electricitat. Veiem a terra, també, les restes d'una antena de repetició per als radioafecionats.

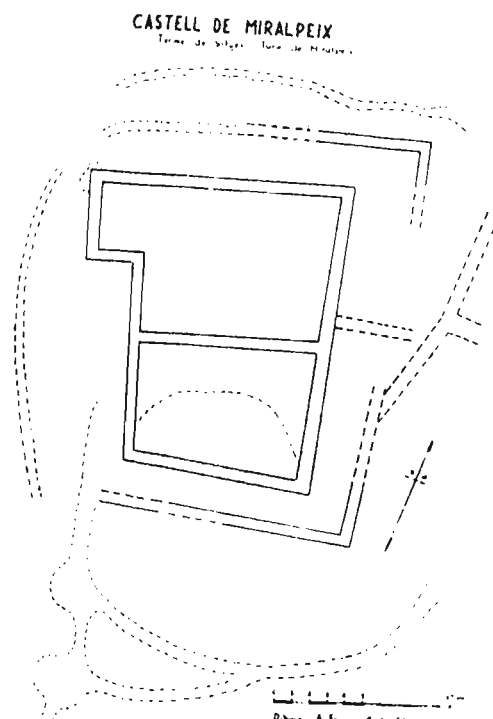
2h 02' L'ermita de la MARE DE DÉU DE GRÀCIA es troba a sota mateix de l'esmentada torre. Es manté l'edificació en bastant bon estat, malgrat el pi que li ha crescut a la coberta i a la mancança de la porta d'entrada; a dins, inscripcions per a tots els gustos, principalment amoroses.

Deu el seu origen a un fet de la reconquesta segons conta Tafalla. El 8 de setembre del 1662, mentre el vicari de Ribes celebrava missa a la capella, hi penetrà un llamp i causà sis morts.

El 1936 fou desvastada: cremaren la imatge i una gran quantitat d'ex-vots que hi havia a la placeta de l'ermita. L'estructura no sofrí danys irreparables.

Nostra Senyora de Gràcia era invocada pels mariners quan es trobaven en perill de naufragi, i pels qui, tenint familiars en viatge de negocis a l'altra banda del mar, esperaven notícies amb ansietat. Tots els anys s'hi acostumava celebrar una missa en el dia de la festa de Sant Marc.

Ara remuntem novament fins a la torre per encalçar un corriolet que segueix la carena vers a ponent.

Planta del Castell de Miralpeix segons un dibuix d'A.Ferrer(1966)

Ermita de la Mare de Déu de Gràcia(Sitges), edificada dalt la muntanya, sobre Miralpeix. Actualment està molt deixada i fora de culte.

2h 06´ Coll de Miralpeix. Des d'aquí gaudim d'una bona vista sobre el Fondo del BERCOC, en el vessant septentrional, i del Pla de MIRALPEIX en el meridional. El corriol segueix emboscats, virant més tard a la dreta fins arribar al Pla de l'Agutzilet

2h 10´ pla de l'AGUTZILET, en una cruïlla de cinc camins. Refusem els que menen al Mas Pasqualí o bé als vials de la urbanització Mas d'en Serra, també el que s'endinsa a la vinya; així, doncs, emprenem la direcció NE pel camí que davalla per la petita vall i que hom anomena PUJADA DE SANT AGUSTÍ.

2h 14´ Cabana de vinya sota dos pins de bona mida. No massa lluny, a la dreta, observem unes ruïnes que no hem identificat; a prop s'hi troba un cocó, tapat amb una pedra, conegut per la Cisterna d'en Bercoc. Ara no pretenem acostar-nos-hi i seguim el camí fondo que, més endavant, se situa a l'obaga del turó del castell, mentre s'endinsa en el bosc: una bella pineda.

2h 24´ El camí transcorre una estona paral·lelament a la carretera abans d'arribar a la masia de CAN GIRONA. L'edificació ha estat arranjada fa poc temps. Tot i agafar el camí de sobre la masia, som escridassats pels lladrucs de dos o tres gossos. Seguim faldejant el mateix turó i, en una bifurcació, seguim a l'esquerra.

2h 38' Arribem a la Masia del REI, que ha esdevingut una casa de luxe; després de transcórrer per un camí enlairat entre camps de sembrat. Tot seguit fem cap a la Riera de Begues, prop ja de la desembocadura. Comprovem com el camí antic, després de travessar la riera, resta completament embrossat, obligant-nos a passar pel camp de garrofers del costat.

Molí de Vent, prop de la Quadra de Miralpeix. Edificació tardana de pedra vista.

2h 43' Fem cap a la carretera, a tocar de Can Guixer i de l'entrada del Càmping Sitges. Seguim uns pocs metres la carretera cap a la vila. Torcem a l'esquerra per un camí, entre uns espornosos arbres plataners, que era l'antiga carretera de Vilanova i la Geltrú a Sitges i que restà inutilitzada en construir-se el pont nou sobre la via.

2h 47' Creuem la via del tren, que resta a la dreta del camí, posant-hi molta atenció. Seguim un tros més la carretera, creuant-la així que podem, prop del restaurant La Masia.

2h 50' ERMITA DEL VINYET. Fi de l'itinerari de la primera etapa. Hom pot adquirir postals i goigs dedicats a la verge.

El santuari es troba documentat des del 1174. S'hi venera la imatge de la Mare de Déu, segons la tradició marededéu trobada, sedent amb el Fill a la falda en actitud de beneir, obra de la fi del s.XII o inicis del XIII. L'església fou reconstruïda en diverses ocasions i en una de les portes de l'actual edifici consta l'any 1552; però la major part del santuari és obra del 1727 al 1733, dins l'estil neoclàssic, d'una nau i capelles laterals. Té molts exvots i algunes minia-
tures navals. El campanar és del 1872.

Tocant la Vila Blanca
al pla verd-maragdí,
i des d'un cep veí,
la veu més dolça i franca
es va deixar sentir.

Quan el cavà l'aixada
de l'àrab embrunit,
havia ja emmudit
la veu immaculada,
perduda en l'infinit.

Absort per l'ignia terra,
l'esclau del ric Milà
la tasca perfilà
amb l'ànim que no s'erra
de no fer feina en va.

Tots els grapats que treia
semblaven brosses d'or,
despreses d'un tresor
que al llit de l'agre joia
amb aleteigs de cor.

I a la darrera engruna
del sot profunditzant
com d'un roser esclatant
flori una Verge Bruna
duent Jesús Infant.

Colpit pel gran miracle,
la col·locà al cistell
i se l'emportà amb ell,
un sac per tabernacle,
fins l'atri del castell.

Fervents senyors i dames.
amb sedes i brocats,
baixaren apressats,
cremant llur pit en flames,
per rebre els arribats,

I en treure l'arpillera
del cove del pagès,
tothom quedà sorprès;
la imatge ja no hi era,
ni cap senyal de res.

Senyors i esclaus tornaren
plegats vers el vinyar,
i en començar a pregar,
un ròdol bell formaren,
la mà dedins la mà.

CÀNTIC DEL VINYET

Excelsa meravella!
La Verge els somrigué
on l'àrab vinyater
amb càvec, pic i rella
l'havia extret primer.

El braç dret de Maria
aparegué escapat
per un cop mal donat,
mes Ella no es planyia
tenint el Fill amat.

Llavors donant exemple
de llurs mirífics vots,
els sitgetans devots,
l'hi van aixecar un temple
el més joliu de tots.

Hi anà la pagesia,
amb guany del seus cellers,
intrèpids mariners,
vells, joves, minyonia,
hereus i cabalers.

En temps de la malura
dels tanyis i dels sarments,
o hé en els mars dolents
que l'home no detura
hi creixen els presents.

Finides llurs sofrències
li porten cirials
els agraïts malalts
i en pac de promences
pintats historials.

Uns diuen : És troballa
dels segles quart, novè...
uns altres, que al dotzè
s'escau la presentalla
del nostre cant de fe.

Tant si les primeries
les brinda en Fonollar
com l'inclit Capellà
en les Seqüències pies,
el culte s'afermà.

Rodolen les anyades,
amb bisbes, purpurats
i humils beneficiats
que fan de llurs estades
jorns d'immortalitat

Vas de les pures cendres
del bon Mossèn Joan;
repòs del caminant;
cisterna dels plors tendres;
conhort de l'emigrant!

Cambril dels maridatges;
jardí de crisantems;
navili sense rem
que guanya ports i platges;
doll fèrtil dels camps erms!

Ressò de Sabatines;
pessebre de Nadal;
refloriment anyal
de càntiques divines
dins el dilluns pasqual

Estrella de la Vila,
diví farell d'amors,
argents, platins i ors:
si el núvol es perfila
il·lumineu els cors.

Gentils Clavell i Rosa,
besats pel cel més blau:
assegureu la pau
del soli on reposa
el vostre peu suau!

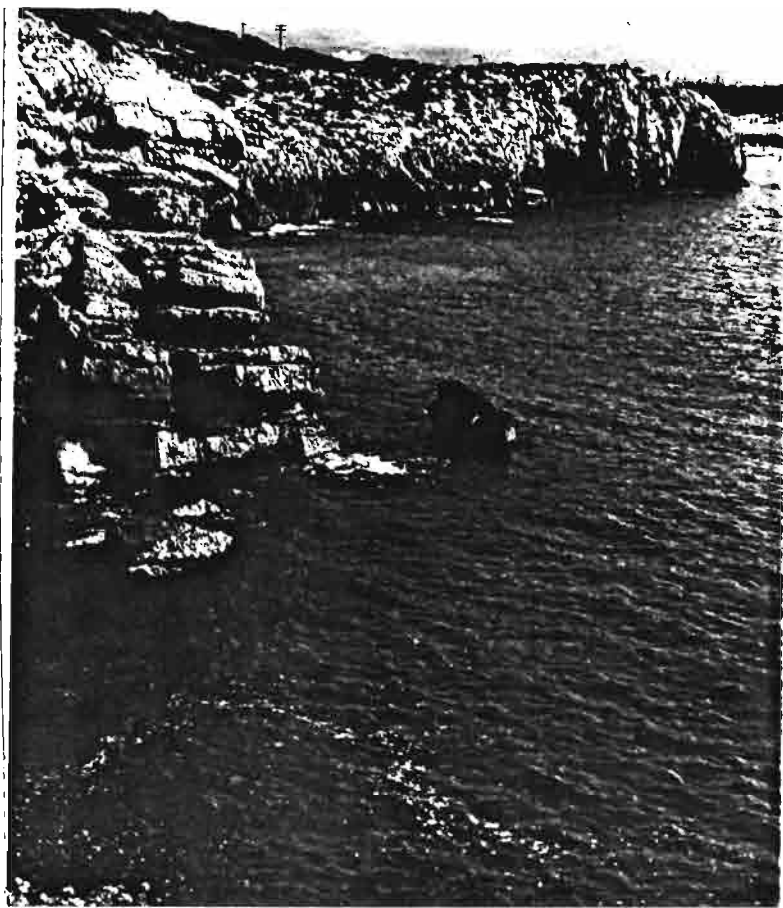
Senyora de les vinyes
de ceps exuberants:
que tots els sitgetans,
formant compaïes pinyes,
s'estimin com germans!

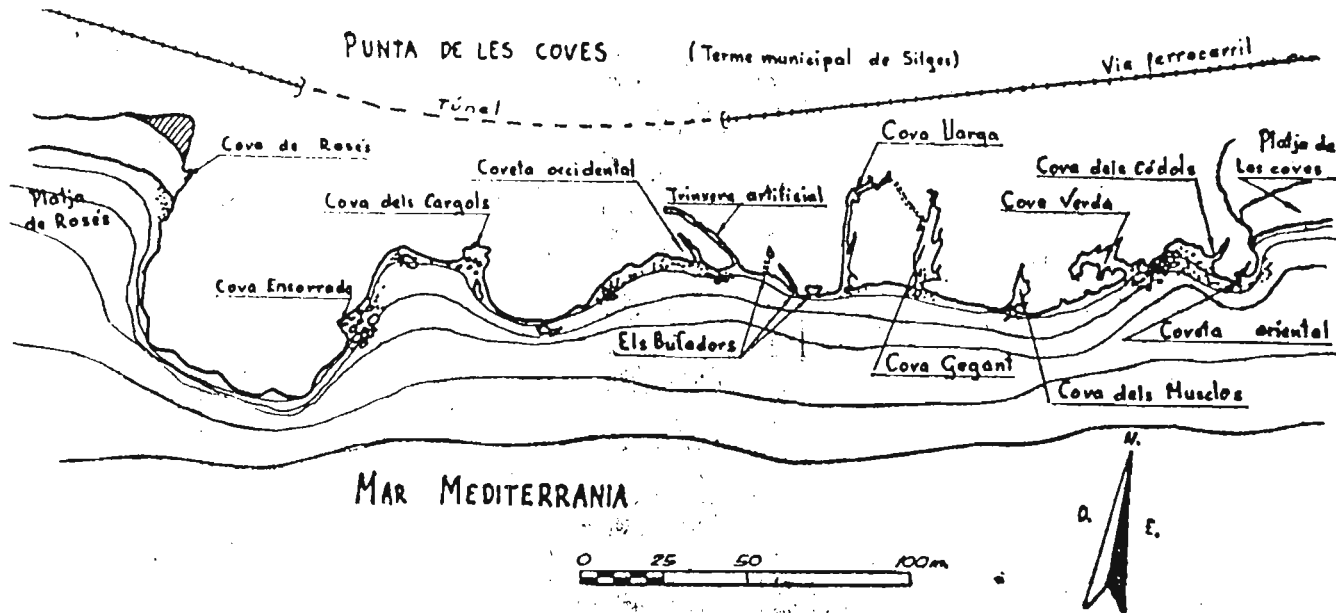
Salvador Soler Forment.

ITINERARI OPCIONAL DE RETORN

- 0h 00' Partim del santuari pel mateix lloc per on hem arribat, procurant ara no creuar la carretera. De fet, seguim pel carrer que segueix paral·lelament la via fèrria.
- 0h 09' Traspassem la riera. Observem el pont d'obra vista que suporta el pas del ferrocarril. Ara, s'indica que el camí mena al camp de golf Terramar; segueix per la riba dreta de la riera fins que se li ajunta un pont penjat d'ús privat per als golfistes; aleshores s'esbiaixa un xic sense perdre la direcció al mar. Quan hi arribem seguim paral·lelament la costa, observant la platja de grosses pedres arrodonides o marranes.
- 0h 28' L'Atlàntida és una discoteca singular, ben coneguda pels gais. Creuem l'aparcament de vehicles; passem pel darrera de la central depuradora i enfilem el corriol que remunta el roquissar, deixant enrere el Pla de Santa Margarida.
- 0h 33' AVENC GEGANT. Gran obertura que es comunica amb el mar per sota; és l'anomenada COVA GEGANT, essent curiós veure com l'aigua de les ones arriba fins a sota mateix, a uns deu metres de profunditat. Aquesta cova potser és la més representativa del conjunt de coves que ocupen aquest sector; són les anomenades COVES DE SITGES (Cova Verda, Cova dels Còdols, Cova dels Musclos, Cova Ensorrada, Cova dels Cargols, Cova Llarga, Coveta Occidental, etc).

Visió de les Coves de Sitges, des de la Punta de les Coves.

Aquestes cavitats es troben en les calcàries grises clares pertanyents al Cretàcic -Era Secundària-. Es tracta d'antigues surgències mortes avui dia completament fossilitzades. En el començament del període Cretàcic, una transgressió marina més important que d'altres anteriors irradia des de les fosses oceàniques properes. En aquest temps es dipositen a Catalunya les masses més importants de calcàries, formant-se vàries serralades -en el geo-sinclinar costaner, el massís del Garraf o bé els Ports de Beseit- assolint en alguns llocs espessors de més de mil metres. Aquestes calcàries són riques en foraminífers i d'altres fòssils de l'anomenada roca creta, rica en microorganismes.

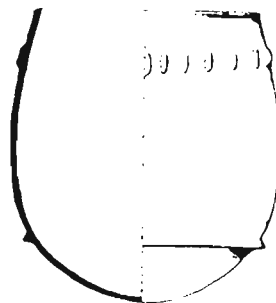
Posteriorment aquestes coves, degut al moviment d'enfonsament que experimenta el massís de Garraf, foren parcialment ocupades per les aigües, que originaren les actuals platges de pedres arrodonides. Pensem, però, que durant el Quaternari aquestes cavitats se situaven a alguns centenars de metres de la costa.

En restar inactives com a surgències -que deurien drenar un extens massís avui dia desaparegut per l'erosió- foren aprofitades per l'home com a habitatacle. Així ho prova les diverses troballes fetes per experts i afeccionats de la comarca.

En la COVA GEGANT s'hi han trobat restes fossilíferes pertanyents a vàries espècies (aus: àliga, gralla, merla; peixos: orada; i mamífers: cèrvol, bisont, rinoceront, cavall i conill).

La presència de l'homa resta demostrada per les troballes que s'hi han fet: recentment ha estat excavada la COVA VERDA que proporcionà un interessant material ceràmic

la cronologia del qual engloba un període comprès entre el Neolític Final que correspon al tercer mil·lenni abans de Crist i el Bronze Mig que es pot datar entre el 1500 i el 1300 aC. Les troballes realitzades són molt interessants especialment un vas amb peus -polipod- amb decoració campaniforme del Bronze Antic i un vas geminat amb decoració incisa pertanyent

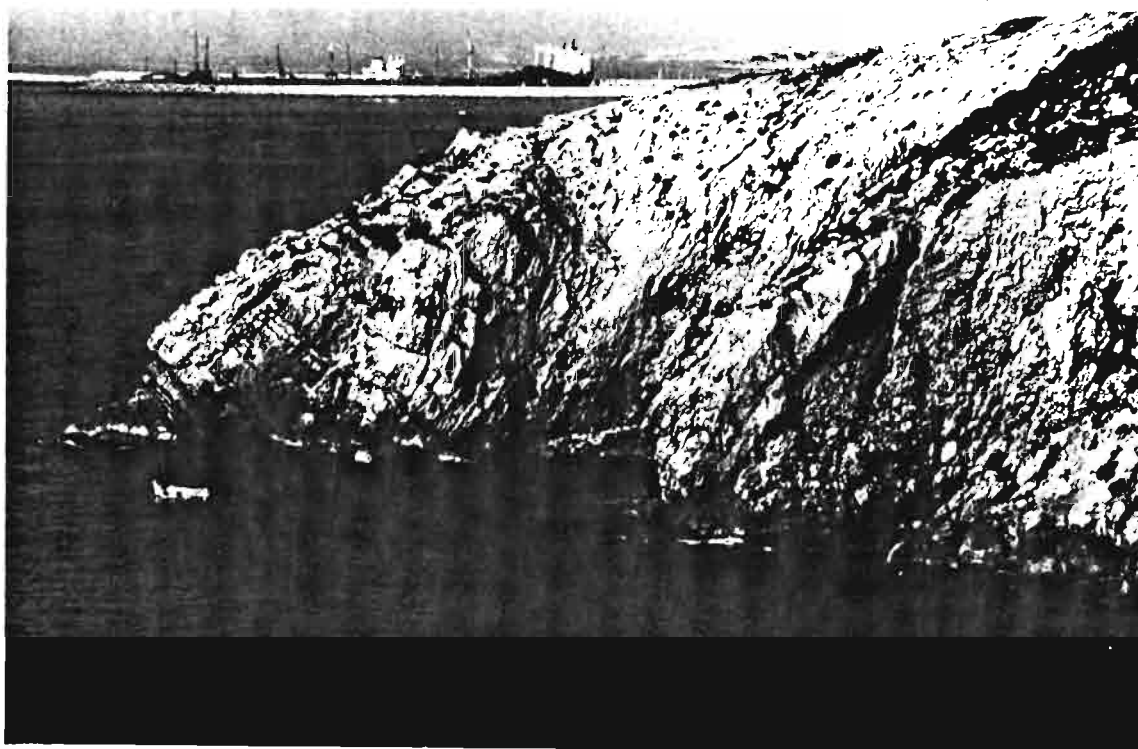

Vas de forma globular del Neolític Final de la Cova Verda (seg. M^a. A. Petit)

al Bronze Antic. Aquest darrer tipus de vas és poc freqüent a Catalunya; únicament se sap de quatre exemplars en tot el Principat. La ceràmica del Neolític està representada per un gran vas de 45 cm d'alçada per 40 d'amplada màxima de forma globular decorat amb mamellons. ↑↑

0h 37' Des de la PUNTA DE LES COVES fitem una bella perspectiva del penyasegat de les coves si girem l'esguard enrere. Continuem resseguint la costa, sempre pel senderó més proper al mar. Ara, però, no baixarem a les properes platges d'en ROSERS i de L'HOMME MORT, ocupada per nudistes -o naturistes com en diuen ara- sinó que passarem ran de la via, observant (sempre i en tothora) la repoblació forestal de l'altre costat... (sic)

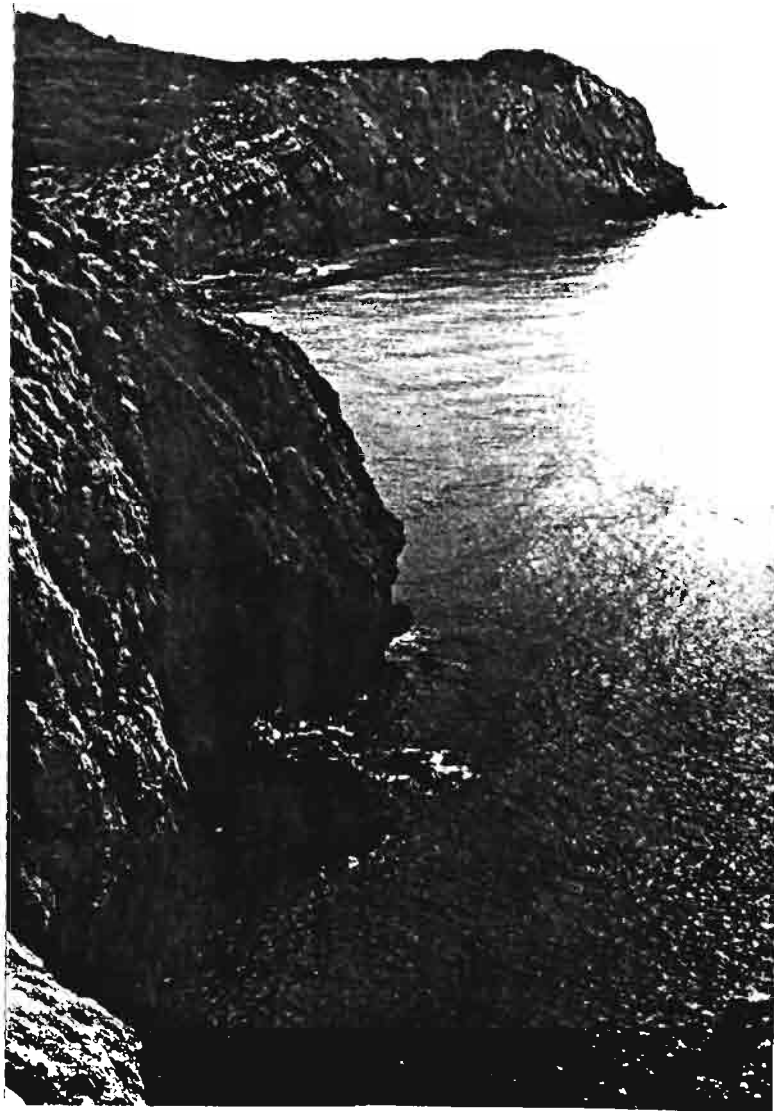
La Punta Grossa, agafada des de la Punta de la Desenrocada; en un racó de la dreta, l'anomenat Foral del Nou Món. Al fons, el port.

0h 51' La PUNTA DE LA DESEN-
 ROCADA és la propera
 prominència que con-
 tornegem. A cada pas
 s'obren noves perspec-
 tives de la costa, a-
 brupte i salvatge mal-
 grat els danys irrepa-
 rables que la RENFE
 ha ocasionat en millo-
 rar la seguretat dels
 convois quan tot el
 sobrant del moviment
 de terres ha estat a-
 vocat indiscriminada-
 ment a la costa.

Ara s'obre la PLATJA
 DE LA DESENROCADA,
 també dita del CAGAR-
 RITO; sota la propera
 Punta Grossa: El FO-
 RAT DEL NOU MÓN, ELS
 GEGANTS que correspo-
 nen a dos monòlits,
 EL RELLISCALL ...

és l'exponent d'una munió de topònims que la gent ha anat do-
 nant a aquests indrets, sobretot els pescadors de canya.

La Punta de les Coves, des de la Desenrocada

1h 15' Som sobre el turó de la PUNTA GROSSA. Ara no ens cal sinó tor-
 nar a creuar fins a l'altre costat de la via, com ja hem fet
 al matí, però agafant la pista de l'esquerra, en direcció a
 LA MUNTANYETA -com si fessim un vuit (8)-. El camí, planer,
 segueix a mitja alçada fent els revols que l'orografia li as-
 senyala; correspon aquest sector a una zona de repoblació fo-
 restal, amb arbres d'espècies diverses, alguns dels quals as-
 soleixen ja una altura considerable.

1h 33' Salvem un pas barrat per una cadena. Som molt a prop de la
 MASIA DELS COLLS, anomenada també Casa del Mar. Davant una
 cruïlla hi ha una bassa plena d'aigua que convida a capbussar-
 se-hi; ens retenim i torcem a la dreta per sortir el més aviat
 possible de la finca privada. Havent passat els pilons d'obra
 que donen entrada a la finca, torcem a l'esquerra seguint el

camí carener de la serreta que els vilanovins coneixem per LA MUNTANYETA -forada popular on s'acostumava anar a menjar la mona-.

1h 37' A la dreta resta un dipòsit d'aigua potable que a voltes se sobreeix. Després de tornar a passar una cadena fem cap en un revol d'un camí més fressat: és el CAMÍ DELS CLOTS.

1h 43' Pont peatonal sobre la via del tren, resolt amb una gran jàssera de formigó armat. Qui no es recorda d'aquell pont ruïnós que amenaçava caure durant tants i tants anys?. Havent-lo passat guaitem una altra bigota que era l'original per formar el pont nou però que, en col·locar-se, caigé sobre la catenària del tren i es féu malbé; ara, ja hi està bé per molts anys aquí -qui és el viu que la treu?-.

1h 47' Ermita de SANT CRISTÒFOL. Hom pot ampliar la col·lecció de goigs tot adquirint els exemplars disponibles, obra d'en Ricard Vives i Sabaté.

L'ermita pertanyia a la rectoria de la Geltrú, però en la reconstrucció del 1868 fou incorporada a la parroquia de Mar. D'antiga fundació, hom sap que el 1505 que era rò-nega, i sense ermità, es reconstruí a fi d'evitar la seva ruïna. Serví de llatzaret durant la pesta dels anys 1651-52 El 1788 es beneí l'edifici actual. Afectada per les lleis desamortitzadores fou venuda en pública subhasta el 1873 i el nou propietari la tornà a restaurar. El 1920 començà la urbanització del turó de Sant Cristòfol i la benedicció anual de cotxes automòbils. Aquesta ermita marinera fou l'única església del terme que es respectà l'any 1936 i així es conservaren dues grans pintures -Sant Antoni de Pàdua i Sant Francesc D'Assís- procedents de l'antic convent dels caputxins, la darrera, obra d'Antoni Viladomat. Vers l'any 1944 l'ermita fou adquirida pel filòsof Eugeni d'Ors, el qual hi féu construir un habitatge, adossat a la façana de migdia de l'ermita, casa on morí (1954). En vida hi fundà l'Acadèmia del Far de Sant Cristòfol.

1h 50' Pont sobre el torrent de la Piera. Punt d'encreuament de l'itinerari.

2h 00' Monument a Francesc Macià. Considerem l'itinerari acabat.

BIBLIOGRAFIA

- Gran Geografia Comarcal de Catalunya, vol.V. Ed: Enciclopèdia Catalana. Març 1982.
- Cent indrets de Vilanova i la Geltrú. Dibuixos d'en Joaquim Budesca. 1982
- Els Castells Catalans. vol.III. Ed: Rafael Dalmau. 1967
- El Castell de Miralpeix/ Vicenç Carbonell i Virella. Butlletí de l'A.E.Talaia. Abril 1969.
- Assaig històric sobre la vila de Sitges/ Joan Llopis. Ed: Grup d'Estudis Sitgetans. 1980.
- Geografia i guia de la vila de Sitges i son terme municipal/ Josep Soler i Cartró. Ed: Grup d'Estudis Sitgetans. 1980
- Pel camí vell de Vilanova al Mas Pasqualí/ firmat: P. Setmanari El Eco de Sitges, nº 4488. 29 d'abril del 1978.
- Las "Coves de Sitges"/ A.Ferrer. Setmanari El Eco de Sitges.s/data
- Establiment ibèric i romà de Darró/ Raquel Lacuesta. Suplement dominical del diari AVUI, com una aportació del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona, 1986, s/data exacta.
- Aspectes de la nostra història/ Xavier Virella i Torres. Edita l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú. 1984.

La popular ermita marinera de San Cristóbal en el año 1948.
R.Vives dibujó y grabó.

